

ב"ה

פרשת בראשית

"ולא תגעו בו" הוסיפה על הצווי

בראשית ג, ג. רש"י

אילו חוה היתה שומעת בעצמה את הציווי מהקב"ה – לא רק שלא היתה מכשילה את בעלה – אדרבה היתה שומרת עליו שלא יכשל

פרשת בראשית, שקורין בסוף חודש תשרי, שהוא התחלת השנה, יש בה הוראות על כל השנה.

אחד הענינים המסופרים בפרשה הוא בנוגע למצוה וציווי הראשון של הקב"ה: ציווי הקב"ה לאדם הראשון שלא יאכל מעץ הדעת.

כפי המובן מדברי המדרש^[1], נצטווה אדם הראשון רק על יום ראשון לבריאתו. ומפרטי הענינים שאירעו ביום ששי להבריאה, יום בריאת האדם, נמצא, שהציווי ל אדם הראשון שלא יאכל מעץ הדעת היה רק על שלש שעות: ציווי הקב"ה היה "בשעה התשיעית"^[2] של היום, ולאחרי שלש שעות, כשנסתיים היום, ונכנס השבת, סר האיסור. ואף על פי כן לא היה אדם הראשון יכול להתאפק ועבר על הציווי.

... והנה, אמרו רבותינו זכרונם לברכה^[3] "שכאשר הקב"ה נתן את התורה צוה למשה רבינו^[4]: "כה תאמר לבית יעקב" – כפי שפירשו רבותינו זכרונם לברכה^[5] - "אלו הנשים", היינו, שידבר אודות קבלת התורה להנשים תחילה, בכדי לשלול את הכשלון שהיה בחטא עץ הדעת, שאת הציווי מפי הקב"ה שמע רק אדם הראשון ולא חוה, ובגלל זה היה מקום להקלקול.

מבלי הבט על כך שעל חוה נאמר^[6] "ויִבֶן גו' את הצלע", שהקב"ה בעצמו בנה אותה, והיה זה מ"אחת מצלעותיו"^[7] של אדם הראשון שהיה "יציר כפיו של הקב"ה" - הרי כיון שחוה לא שמעה את הציווי מהקב"ה בעצמו, היתה יכולה להוסיף על הציווי את התיבות "ולא תגעו בו"^[8], שגרם לחטא עץ הדעת^[9]. אילו היה הציווי נאמר בשוה גם לה, היתה פועלת גם על אדם הראשון שלא יכשל, מבלי הבט על כל הקשיים שהעמיד היצר הרע, כדמוכח ממאמר רבותנו זכרונם לברכה במתן תורה, כנזכר לעיל^[10].

על פי האמור, שסיפורי התורה (מלשון הוראה^[11]) דפרשת בראשית הם הוראות כלליות על כל השנה - הרי גם ענין הנזכר לעיל מהוה הוראה כיצד צריך להתנהל בית יהודי.

כל בית יהודי צריך להיות באופן של "מקדש מעט"^[12], שהקב"ה יוכל לומר על בית זה - "ושכנתי בתוכם"^[13].

וכיון שהנהגת הבית תלויה בעקרת הבית, לכן צריכים לפעול עליה במיוחד - ולא באופן של "גזירה גזרתי"^[14], אלא בדרכי נועם ודרכי שלום^[15] - שיהיה לה חיות והתלהבות ביהדות, שעל ידי זה תשמור את כל הבית, גם את הבעל, מפני מכשולים, כמדובר לעיל, שאילו חוה היתה שומעת בעצמה את הציווי מהקב"ה, הרי לא זו בלבד שלא היתה מביאה מכשול, אלא אדרבה, היא היתה שומרת על אדם מפיתוי הנחש.

ולכן צריך להיות לכל לראש "כה תאמר לבית יעקב" - להתמסר לבני הבית, וכידוע פתגם אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע^[16]: כשם שהנחת תפילין בכל יום היא מצוה דאורייתא על כל יהודי, ללא חילוק אם הוא גדול בתורה או איש פשוט, כך גם חוב גמור על כל יהודי לחשוב בכל יום חצי שעה אודות חינוך הילדים, ולעשות הכל, מה שבכחו לעשות ויתר מכפי כחו, לפעול על הילדים שילכו בדרך שמדריכים אותם.

ואז יהיה גם "ותגד לבני ישראל"^[17] באופן של קיום, כיון שהאשה, לא זו בלבד שלא תהיה "כנגדו", שלא תפריע לבעלה, אלא אדרבה, היא תהיה לו ל"עֶזְרָה"^[18], ועד שתעזור לו במעלתה המיוחדת ש"בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש"^[19], ותפעל בכל הבית שיוכל להיות שם "ושכנתי בתוכם".

וזהו גם הלשון בברכת נישואין שהקב"ה ישמח את החתן-כלה "כשמחך יצירך בגן עדן מִקְדָּם" - דלכאורה, מה מוסיפה תיבת "מִקְדָּם"? הלא הכל יודעים שאדם וחוה היו בגן עדן בעבר, לפני שנים רבות! - אלא "מִקְדָּם" פירושו בהזמן דגן עדן מִקְדָּם, כפי שהיו מיד בתחילה, קודם החטא. וזוהי הברכה לזוג הצעיר,

שחייהם המשותפים יהיו באופן שהיה אצל אדם וחיה קודם החטא. שלא יהיה "כנגדו", אלא אדרבה, "עזר", והבית יתנהג באופן ד"ושכנתי בתוכם" - "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם".

משיחת יום שמחת תורה ה'תשכ"ג

תורת מנחם חלק ל"ה ע' 186

- ^[1] ראה ב"ר פכ"א, ז. ע"ד עה"ת קדושים יט, כג ד"ה עוד ונטעתם (מב, ב). לקו"ת ר"פ קדושים (וראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 133 הערה 14. וש"נ).
- ^[2] סנהדרין לח, ב.
- ^[3] ראה שמו"ר פכ"ח, ב.
- ^[4] יתרו יט, ג.
- ^[5] מכילתא ופרש"י עה"פ.
- ^[6] בראשית ב, כב.
- ^[7] שם, כא.
- ^[8] שם ג, ג.
- ^[9] ב"ר פי"ט, ד.
- ^[10] ראה ג"כ סנהדרין ק, רע"א.
- ^[11] זח"ג נג, ב.
- ^[12] יחזקאל יא, טז.
- ^[13] תרומה כה, ח.
- ^[14] תנחומא חוקת ג. במדב"ר רפי"ט מדרש תהלים (באבער) ט, ב.
- ^[15] ראה גיטין ו, סע"ב.
- ^[16] "היום יום" כב טבת. וראה תו"מ- רשימת היומן ע' שיג. וש"נ.
- ^[17] יתרו יט, ג.
- ^[18] בראשית ב, יח. וראה יבמות סג, א.
- ^[19] גדה מה, ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה